

FSMA

AUTORITEIT
VOOR
FINANCIËLE
DIENSTEN
EN MARKTEN

Financiële producten en het beleggersprofiel : een kort overzicht

D. Smet, S.Gubel

26 april 2024

Inhoudstafel

- Test je kennis : kwis
- De financiële markten
- Aandelen, obligaties, fondsen en trackers
- Consumentenbescherming en MiFID
- Rollenspel met betrekking tot het beleggersprofiel

「Test je kennis : kwis」

Test financiële kennis

Welkom bij de test financiële kennis.
Beantwoord de volgende vragen om
een idee te krijgen over je niveau.

Start

Als je belegt, kan je het risico verminderen door in verschillende beleggingsinstrumenten te beleggen, niet in één enkel.

Helemaal juist

Klopt niets van

Ik weet het niet

« Aandelenmarkten zijn volatieler dan obligatiemarkten », wordt gezegd.

Maar wat bedoelen we met volatiliteit ?

Een plotse, zeer sterke marktdaling

Een opwaartse of neerwaartse marktbeving

De neiging van de markt om sterk te reageren
op goed nieuws

Het bedrijf Euronext, dat de beurzen van Brussel, Amsterdam, Parijs, Oslo, Lissabon en Dublin beheert, is zelf beursgenoteerd.

Dat is een grapje.

Uiteraard. Waarom niet?

Dat zou niet reglementair zijn.

Er zijn heel wat manieren om de prestaties van een beleggingsfonds te evalueren. Maar is het beter, om een goede keuze te maken, om naar de prestaties uit het verleden te kijken?

Resultaten uit het verleden vormen geen enkele waarborg voor toekomstige resultaten.

Er zijn andere methoden om de resultaten van een fonds te beoordelen.

Als je in het verleden goede resultaten behaalde, zal dat in de toekomst waarschijnlijk ook het geval zijn.

De MiFID-richtlijn heeft als doel...

... de financiële markten te uniformiseren.

... de consument van bepaalde financiële producten te beschermen.

De dochter van de voorzitter van je voetbalclub behaalde 60 % rendement op zes maanden met cryptomunten

Wat is de goede reactie?

Ik vraag haar hoe je in die crypto-dingen kan beleggen. 60% rendement, dat is niet niks!

Ik doe niets. 60% rendement op zes maanden, dat is te mooi om waar te zijn.

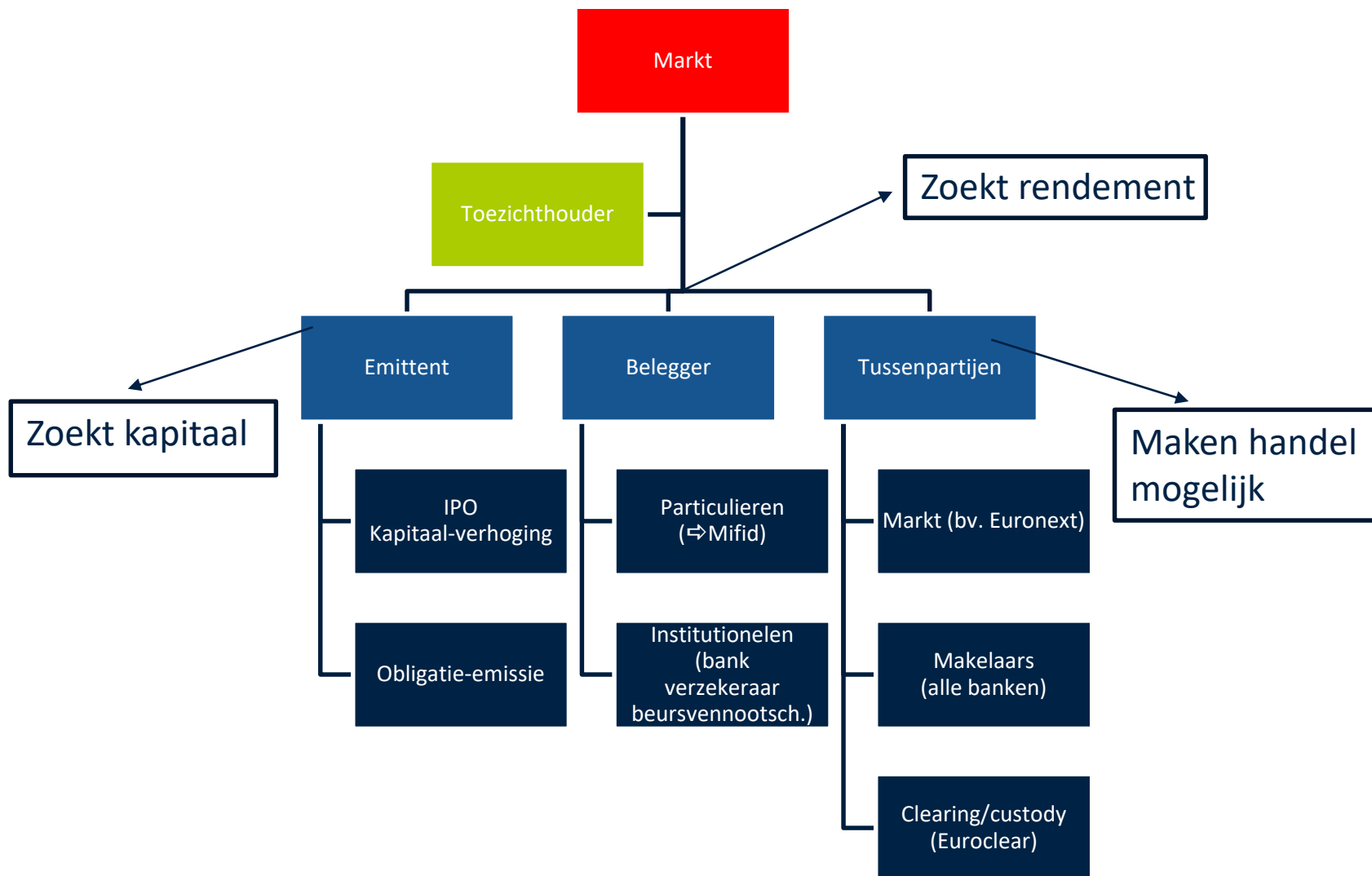
Cryptomunten zijn de aardolie van de 21ste eeuw. Ik praat erover met mijn bankier.

De spelers van de financiële markten

De spelers op de financiële markten

Bevoegdheden m.b.t. het toezicht op de financiële sector

ING België mag actie voor termijnrekeningen weer lanceren

0 0 0 0 0 0 10 0

ING België moest een nieuwe actie voor termijnrekeningen tijdelijk stopzetten na kritiek van de financiële toezichthouder.
©Photo News

PIETER SUY
Vandaag om 11:31

ING België mag weer reclame maken voor zijn nieuwe termijnrekeningen. De Belgische toezichthouder had de bank eerder deze week op de vingers getikt omdat de campagne niet voldeed aan alle wettelijke verplichtingen.

ING België moest zijn reclamecampagne voor een nieuwe termijnrekening met een

looptijd van zes maanden dinsdag tijdelijk on hold zetten na kritiek van de Belgische financiële toezichthouder FSMA.

Die stelde dat de reclame niet aan alle wettelijke vereisten voldeed. 'Reclame voor financiële producten moet heldere, correcte en niet-misleidende informatie bevatten', klonk het bij de FSMA. 'De informatie moet evenwichtig zijn en vlot te begrijpen voor spaarders.' De financiële waakhond wilde verder geen commentaar geven over de inhoud van de reclamecampagne van ING België.

Reclame voor financiële producten moet heldere, correcte en niet-misleidende informatie bevatten.

De nieuwe termijnrekening van ING België biedt over een looptijd van zes maanden een rendement van 2 procent bruto ☐. Netto, na aftrek van de roerende voorheffing van 30 procent, komt dat rendement uit op 1,4 procent. Maar ING België afficheerde in zijn campagne alleen de tarieven op jaarbasis: 4 procent bruto en 2,8 procent netto. Daardoor kon bij klanten het idee ontstaan dat ze die

rendementen zouden krijgen over de looptijd van zes maanden.

Als gevolg van de kritiek van de FSMA konden klanten niet intekenen op de nieuwe termijnrekeningen zolang de bank de productpagina's niet had aangepast ☐. Dat is gebeurd, laat de bank woensdag weten. Ze lanceert de campagne opnieuw. Klanten kunnen vanaf woensdag weer intekenen.

Voorbeeld : Minnelijke schikking met Attijariwafa Bank Europe SA

- De FSMA heeft vastgesteld dat bepaalde verplichte informatie ontbrak op de webpagina's met reclame voor twee gereguleerde spaarrekeningen die het Belgische bijkantoor van de instelling commercialiseerde. Belangrijke kenmerken van die gereguleerde spaarrekeningen, onder meer inzake de risico's, werden bijvoorbeeld niet vermeld.

De markten

De spelers van de financiële markten

- De financiële markten
 - Onderscheid tussen

De markten : kwis

Over welke markt hebben we het ?	Soort markt
Een beursgenoteerde onderneming financiert een nieuwe fabriek met een kapitaalsverhoging.	Primaire markt
Uitgegeven effecten worden er verhandeld tussen beleggers.	Secundaire markt
De koers van obligaties en aandelen wordt er bepaald.	Secundaire markt

Aandelen, obligaties, beleggingsfondsen, trackers

De risico's

- **Marktrisico** : risico van marktdaling voor een activaklasse die de prijs en waarde van activa in de portefeuille beïnvloedt.
- De betrokken risico's zijn:
 - **Renterisico** : prijsfluctuatie als gevolg van een rentefluctuatie
 - **Inflatierisico** : risico van erosie als gevolg van een stijging van de inflatie
 - **Wisselkoersrisico** : het risico dat de waarde van de investering wordt beïnvloed door een verandering in de wisselkoers
 - **Hefboomrisico** : risico van vermenigvuldiging van verliezen door hefboomwerking

De risico's

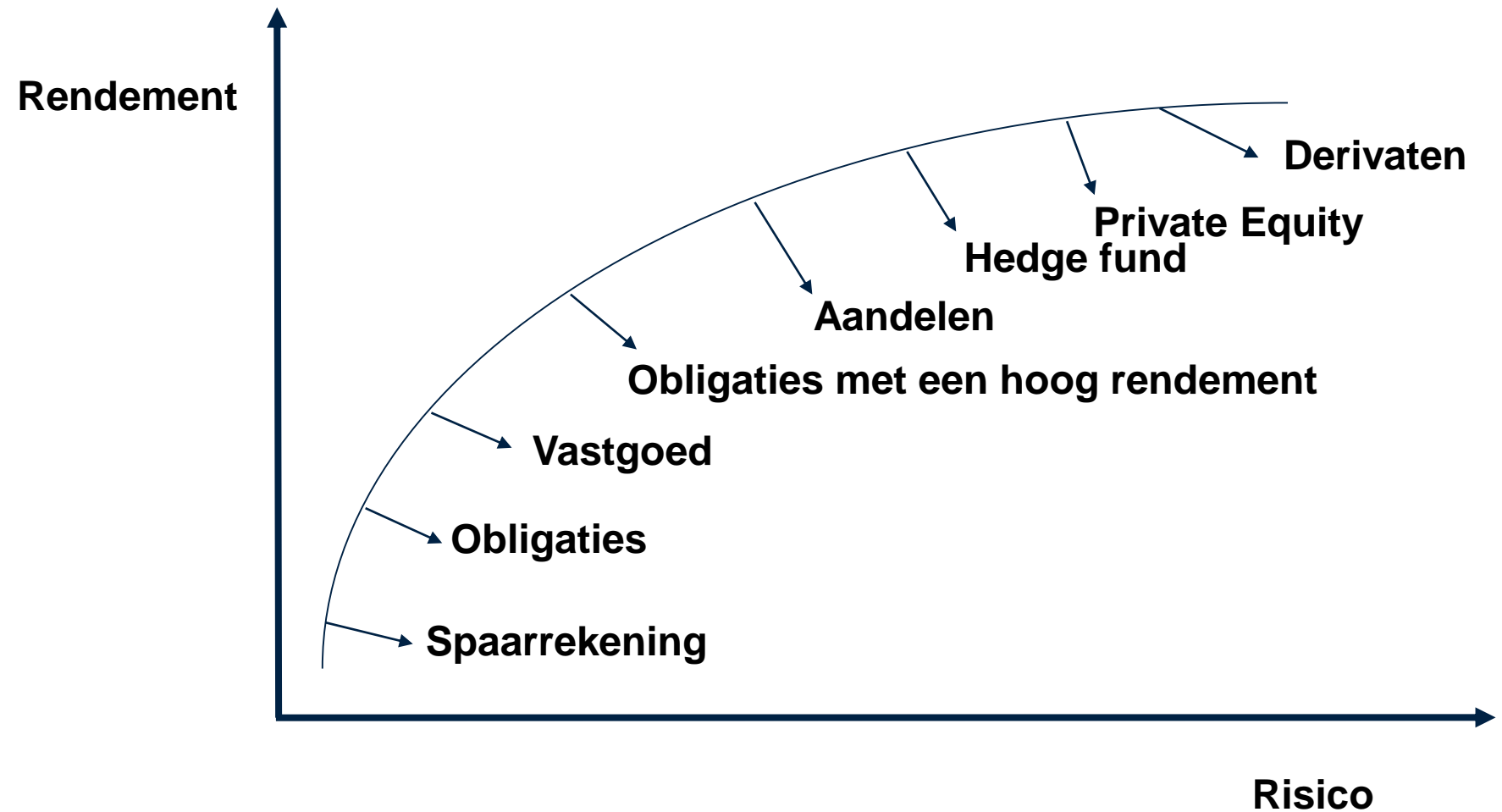
- **Kredietrisico:** risico dat een emittent of tegenpartij in gebreke blijft.
- **Liquiditeitsrisico:** het risico dat een positie niet tijdig tegen een redelijke prijs kan worden geliquideerd.

De risico's

Voor elk type financieel product lopen beleggers hetzelfde risico maar elke belegger heeft een andere risicogevoeligheid, afhankelijk van zijn:

- Persoonlijkheid
- Motivaties,
- Vermogen,
- Beleggingsprofiel,
- Karakter

Het koppel Risico/Rendement

Animatiefilmpje : wat is een aandeel ?

<https://youtu.be/95wJbKPI9po>

Aandeel

- De onderneming die de aandelen uitgeeft noemen we de emittent. Ze doet rechtstreeks een beroep op de beleggers door aandelen uit te geven om zo, dankzij de aandeelhouders, nieuwe projecten te ontwikkelen.
- **De aandeelhouder is een belegger die een aandeel koopt en zo mede-eigenaar wordt van de onderneming.**
 - Hij is bereid om risico's te nemen
 - Hij deelt in de winsten van de onderneming, maar ook in de verliezen
 - Hij heeft recht op :
 - Een deel van de winst die jaarlijks wordt uitgekeerd (het dividend)
 - Stemrecht tijdens de algemene vergadering
 - Een deel van het patrimonium van de onderneming als die wordt ontbonden
 - Informatie over de onderneming

Aandeel

- Beursgenoteerde aandelen worden verhandeld op de beurs.
- Niet-beursgenoteerde aandelen worden niet verhandeld op de beurs (= private equity).

Aandeel

Potentiële winst : ongelimiteerd

- Geldwinst als je je aandelen verkoopt aan een hogere koers dan bij de aankoop
- Deelname in de winst van de onderneming dankzij het dividend.

Potentieel verlies : volledige inleg

- Geldverlies als je je aandelen aan een lagere koers moet verkopen dan de aankoopkoers; of als de onderneming failliet gaat.
- Geen inkomen als er geen dividend wordt uitgekeerd

Aandeel

- Een onderneming keert niet altijd dividend uit
 - Als er geen winst is
 - Als winst opnieuw wordt geïnvesteerd (bv. Technologiebedrijven)
 - Bijvoorbeeld : vooraanstaand technologie-aandeel
 - Genoteerd op Nasdaq sinds 1980
 - Geen dividend tussen 1995 – 2012
 - Dividend pay-out ratio 2021: 15%
(= totale dividenden/totale bedrijfswinst)

Animatiefilmpje : obligatie, coupon, ratingagentschap

<https://youtu.be/2-pcg9ajxEk>

Obligatie

- Er bestaan verschillende soorten obligaties, zoals overheids- en bedrijfsobligaties.
- De onderneming of de overheid die de obligatie uitgeeft noemen we de emittent.
- Obligaties kunnen een rating hebben. Die rating of kredietbeoordeling geeft een aanwijzing van de solvabiliteit van de emittent.

Obligatie

Mogelijke winst

- Het rendement hangt af van de aankoopprijs van de obligatie en de intrestvoet.

Risico

- Lager dan het risico van aandelen want :
 - De belegger recupereert het volledige belegde bedrag op een tijdstip dat op het ogenblik van de aankoop bekend is.
 - De **intrest** die jaarlijks wordt betaald is constant.
 - Het tot de eindvervaldag vooropgestelde rendement is minder onzeker dan voor aandelen.

Enkelvoudige en samengestelde intrest

- Enkelvoudige intrest:
 - wordt onmiddellijk uitgekeerd -> regelmatig inkomen

Obligatie 2023-2028 10%	
Jaar 1	1000 euro
Jaar 2	1000 euro
Jaar 3	1000 euro
Jaar 4	1000 euro
Jaar 5	10 000 euro + 1000 euro
TOTAAL	5000 euro interest

Enkelvoudige en samengestelde intrest

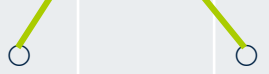
- Samengestelde intrest
 - Intrest wordt bij kapitaal gevoegd en brengt ook intrest op

Kasbon kapitalisatie – 2023-2028 – 10%	Kapitaal	Interesten
Jaar 1	10 000	1000
Jaar 2	11 000	1100
Jaar 3	12 100	1210
Jaar 4	13310	1331
Jaar 5	14641	1464
TOTAAL	16105	6105

Samengestelde intrest

- Formule
 - $FV = PV \times (1+i)^n$
 - FV = Future Value – Toekomstige waarde
 - PV = Present Value
 - I = intrest (in decimalen, dus 10% schrijf je als 0,10)
 - N = aantal jaren
- In voorgaand voorbeeld dus: $16105 = 10000 \times (1+0,10)^5$

Obligatie

Nominale waarde		Dit is de partij die de obligatie uitgeeft. Het kan gaan om een onderneming of om een overheid
De coupon		Als de obligatie een vaste looptijd heeft (wat meestal het geval is), is dit de datum waarop de overheid of de onderneming je moet terugbetalen
De looptijd		Waarde die wordt toegekend aan een obligatie wanneer ze voor de eerste keer wordt uitgegeven. Die waarde stemt niet altijd overeen met het bedrag dat je effectief moet betalen voor de obligatie als je ze op de secundaire markt aankoopt.
De emittent		Intrest die de onderneming of de overheid je betaalt in ruil voor het geldbedrag dat je uitleent. De meeste obligatie hebben een vaste intrestvoet. Meestal wordt die intrest jaarlijks betaald.
De emissieprijs		Bedrag dat je moet betalen om een obligatie te verwerven als je ze op de primaire markt koopt.
De beurskoers		De belegger kan zich op deze waardering baseren om de financiële soliditeit in te schatten van de onderneming of de overheid waarin hij wil beleggen via een aandeel of een obligatie. De drie bekendste ondernemingen die zulke ratings uitgeven zijn Standard & Poor's, Moody's et Fitch.
De rating		De beurskoers van een obligatie wordt uitgedrukt als een percentage van de nominale waarde. Als een obligatie met een nominale waarde van 2000 euro aan 104% wordt gewaardeerd, betekent dat dat je 2080 euro moet betalen om ze te kopen. Een obligatie die boven de 100% noteert, noteert « boven pari », een obligatie die onder de 100% noteert, noteert « onder pari »..

Beleggen: de ratingagentschappen

Moody's	S&P	Fitch Ratings	Omschrijving
Aaa	AAA	AAA	Uitzonderlijke kwaliteit
Aa1	AA+	AA+	Uitstekende kwaliteit
Aa2	AA	AA	
Aa3	AA-	AA-	
A1	A+	A+	Goede kwaliteit
A2	A	A	
A3	A-	A-	
Baa1	BBB+	BBB+	Aanvaardbare kwaliteit
Baa2	BBB	BBB	
Baa3	BBB-	BBB-	
Ba1	BB+	BB+	Speculatieve belegging met substantiële risico's
Ba2	BB	BB	
Ba3	BB-	BB-	
B1	B+	B+	
B2	B	B	
B3	B-	B-	
Caa1	CCC+	CCC	Gevaar op faillissement
Caa2	CCC	-	
Caa3	CC-	-	
Ca	CC	CC	
C	C	C	Failliet
-	-	DDD	
-	-	DD	
-	D	D	

Vergelijkingsoefening : aandelen en obligaties

	Aandelen	Obligaties
Deel van het kapitaal van de onderneming	X	
Schuldbewijs		X
Kan van bepaalde duur zijn		X
Geen eindvervaldag	X	
Betaling van een jaarlijkse intrest (« coupon » genoemd)		X
Eventuele betaling van een dividend	X	
Minder riskant		X
Riskanter	X	
De emittent kan een overheid of een onderneming zijn		X
De emittent is een overheid		X

Animatiefilm: wat is een beleggingsfonds ?

<https://youtu.be/95wJbKPI9po>

Beleggingsfondsen

Soorten fondsen (in België meestal beveks – ICBs)

- Aandelenfondsen
- Obligatiefondsen
- Gemengde fondsen
- Kapitalisatie/distributiefondsen
- **Netto-inventariswaarde**
 - De netto-inventariswaarde is de koers waaraan een deelbewijs van een beleggingsfonds wordt verhandeld, zonder rekening te houden met kosten en taksen
 - Bepaling van de netto-inventariswaarde
 - We nemen de waarde van **alle activa** waarin het fonds belegt (aandelen, obligaties, liquiditeiten, ...)
 - We voegen er de ontvangen **intresten** en **dividenden** aan toe.
 - We trekken er de **kosten** (bvb. beheers- en administratiekosten) van af
 - We delen deze waarde door het aantal deelbewijzen van het fonds

Trackers

- Een tracker is een beleggingsinstrument met als doelstelling de prestaties van een beursindex, een aandelen, obligatie of deviezenkorf of grondstoffenkorf te repliceren.
- Net zoals een beleggingsfonds heb je met een tracker, met één transactie, toegang tot een uitgebreide portefeuille.
- Net zoals aandelen zijn trackers aan de beurs genoteerd. Ze worden daar permanent verhandeld.

Trackers

- ***Voordelen***

- Lage beheerkosten
- Duidelijke prijs (op de beurs genoteerd)
- Diversificatie aan lage kosten

- ***Nadelen***

- Geen kapitaalbescherming
- Hogere risico's (grondstoffen)

Beleggen: de roerende voorheffing

- Voor de meeste interesten en dividenden bedraagt de roerende voorheffing bedraagt 30%.
- De bank of de onderneming die de interesten of de dividenden betaalt, stort zelf de roerende voorheffing door aan de fiscus. De roerende voorheffing wordt dus aan de bron afgehouden. Daarom spreken we van « bevrijdende » roerende voorheffing.
- De belegger ontvangt dus de netto-interesten

Netto-interest = bruto-intrest – roerende voorheffing

Risico's verbonden aan de producten

	Marktrisico	Kredietrisico	Liquiditeitsrisico
Spaarrekening	Laag	Laag	Laag
Kasbons	Laag	Laag	Gemiddeld
Termijnrekening	Laag	Laag	Gemiddeld
Tak 21-verzekering	Laag	Laag	Hoog
Obligaties	Gemiddeld	Laag tot gemiddeld	Laag tot gemiddeld
Aandelen	Hoog	Hoog	Laag tot gemiddeld
Beleggingsfonds	Gemiddeld – Hoog	Laag	Gemiddeld
Alternatief fonds	Hoog	Laag – Hoog	Hoog
ETF	Gemiddeld – Hoog	Laag	Gemiddeld – Hoog
Tak 23-verzekering	Gemiddeld – Hoog	Laag	Hoog
GVV	Hoog	Laag	Hoog
Futures	Laag - Hoog	Laag – Hoog	Laag – Hoog
Opties	Laag - Hoog	Laag – Hoog	Laag – Hoog

Bescherming van de belegger: MiFID

MiFID

Wat?

De MiFID-richtlijn (**M**arkets in **F**inancial **I**nstruments **D**irective) is een Europese richtlijn met betrekking tot beleggingsproducten en -diensten.

Welke doelstellingen?

- **Bescherming** van de beleggers en van de integriteit van de financiële markten.
- **Bevordering** van de rechtvaardigheid, de transparantie, de doeltreffendheid en de integratie van de financiële markten.
- **Verderzetten** van de harmonisering van de beurs- en financiële markten op Europees vlak.

MiFID II

Welke producten ?

De MiFID II-richtlijn heeft betrekking op producten zoals aandelen, obligaties, deelbewijzen van beveks,...

MiFID II

Voor wie?

De MiFID II-richtlijn verplicht de ondernemingen die beleggingsdiensten leveren :

- Te handelen op een eerlijke, rechtvaardige en professionele wijze die **je belangen het beste dienen**
- Om je pertinente, volledige, juiste, duidelijke en niet-bedrieglijke **informatie** te leveren. Die informatie moet dienen om met kennis van zaken beleggingsbeslissingen te nemen
- Om rekening te houden met **je persoonlijke situatie**. Je beleggingen moeten overeenstemmen met je **profiel** en beantwoorden aan je **behoeften**.

MiFID II

Nieuw

Voortaan houdt de MiFID II-richtlijn, als je dat wenst, rekening met **je voorkeuren op het vlak van duurzaamheid** en dit op basis van specifieke vragen in je **beleggersprofiel**.

- Verklaring van de voorkeuren inzake duurzaamheid
- Evaluatie van de voorkeuren inzake duurzaamheid

MiFID II

- Wilt u dat het aanbod aan beleggingsproducten rekening houdt met de mogelijke negatieve impact van de belegging op de mens, het leefmilieu en de maatschappij?
- Wilt u dat het aanbod van de bank, de verzekeraar of de tussenpersoon duurzame beleggingen bevat?
- Wilt u dat de bank, de verzekeraar of de tussenpersoon u beleggingen voorstelt die in de Europese taxonomie voorkomen? Met andere woorden: beleggingen die door de Europese Commissie als «groen» worden beschouwd?

KID (Key Information Document)

- **Document** dat dient opgesteld te worden door de producent van het financiële product, in overeenstemming met het Europese PRIIPS-reglement (**P**ackaged **R**etail and **I**nsurance-based **I**nterest-based **I**nvestment **P**roducts)
- Het bevat **essentiële informatie** over het financiële product.
- De doelstelling van het document is om de beleggers te helpen met het nemen van een **gefundeerde beslissing** en de **vergelijking** tussen producten te vergemakkelijken.
- Het werkt op basis van scenario's van **toekomstige prestaties**
- Het is niet verplicht voor rechtstreekse beleggingen in aandelen of in obligaties

Het beleggersprofiel

Beleggingsprofiel : defensieve beleggingsstrategie

- **Voor wie ?** Voor iedereen die de risico's wenst te beperken.
- **Voordelen ?** Hoge mate van zekerheid, meer stabiliteit van de waarde van de gedane beleggingen, maar a priori een lager rendement.
- **Wat ?** Belegging voor het grootste deel (75/25) in obligaties met een beperkte proportie aandelen. Geen beleggingen met een hoog risico.

Beleggingsprofiel : evenwichtige beleggingsstrategie

- **Voor wie ?** Voor wie bereid is om een gemiddeld risiconiveau te dragen.
- **Voordelen ?** Een beetje meer risico, meer schommelingen van de gerealiseerde beleggingen, maar a priori ook een hoger potentieel rendement dan bij een defensieve beleggingsstrategie.
- **Wat ?** Een evenwichtige verhouding (50/50) tussen financiële producten met een matig risico en producten met een hoger risico.

Beleggingsprofiel : dynamische beleggingsstrategie

- **Voor wie ?** Voor wie bereid is een hoger risiconiveau te nemen, en een deel van zijn kapitaal te verliezen.
- **Voordelen ?** Een hoger risico en a priori een hoger rendement
- **Wat ?** Een combinatie van beleggingen met een lage proportie obligaties (25/75) en een hogere proportie van producten met een hoger risicogehalte.

Oefening

Oefening: financiële producten en het beleggersprofiel

- In kleine groepen, lezen van de opgave (1 profiel per groep)
- Het beleggingsprofiel opstellen op basis van de antwoorden
- Analyse van de productfiches
- Vragen beantwoorden op basis van de productfiches en in functie van het beleggersprofiel
- Feedback

Wikifin School

- Pedagogisch materiaal
 - Lesfiches :
 - Alles over inflatie
 - De financiële markten
 - Alles over beleggen
- Wikifin.be :
 - Ethisch/duurzaam beleggen en bankieren
 - Sparen en beleggen
- Video :
 - Geldvragen: Wat weet jij over beleggen?

**Dank je voor jullie
aandacht**

